

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	21 Hydref 2024	
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	
Swyddog Cyswllt	Elgan Roberts, Pennaeth Cyllid	
Pwnc	Adolygiad yr Awdurdod o Gyllideb 2024/25	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Rhoi diweddariad i'r aelodau ar y rhagolygon gwariant cyfalaf a refeniw ar gyfer 2024/25, fel ar 31 Medi 2024.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Cafodd y gofyniad cyllideb net ei gymeradwyo gan yr Awdurdod Tân ac Achub (yr Awdurdod) yn ei gyfarfod ar 22 Ionawr 2024. Cadarnhaodd hyn ofyniad net o £48.322m i'w ariannu gan yr awdurdodau lleol cyfansoddol. Er mwyn cyfyngu gofyniad y gyllideb i £48.322m, cymeradwyodd yr Awdurdod Tân ac Achub rhai mesurau anghylchol, gan gynnwys y defnydd o gronfeydd wrth gefn.
- 3 Rhagwelir y bydd gwariant gwirioneddol yn £47.695m, sy'n cynnwys costau sy'n ymwneud â phrosiectau amrywiol a setliadau cyflog cenedlaethol.
- 4 Cymeradwyodd yr Awdurdod y gyllideb gyfalaf ar gyfer 2024/25 o £5.676m, ar 22 Ionawr 2024, sy'n cynnwys cyllid trosglwyddiad o £1.110m o flynyddoedd blaenorol. Mae'r rhaglen gyfalaf yn profi llithriad ar gynlluniau ac mae'n cael ei ragweld y bydd gwariant yn £4.403m a bydd angen trosglwyddo cyllid o £1.379m.

ARGYMHELLION

- 5 Gofynnir i aelodau:
 - (I) nodi'r tanwariant refeniw drafft rhagamcan a'r rhagolygon alldro llithriad cyfalaf ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25, fel y manylir arnynt yn yr adroddiad; a
 - (II) nodi'r risgiau sy'n gysylltiedig â chwyddiant, materion cadwyn gyflenwi, a'r her gyfreithiol, lle mae natur y ffigurau a ragwelir yn yr adroddiad hwn yn ddarbodus.

SYLWADAU GAN Y PANEL GWEITHREDOL/PWYLLGOR ARCHWILIO

6 Nid yw'r adroddiad hwn wedi cael ei ystyried gan yr aelodau o'r blaen.

CEFNDIR

- 7 Bob blwyddyn, mae'n ofynnol i'r Awdurdod bennu cyllideb refeniw cytbwys y mae'n rhaid ei chymeradwyo gan yr Awdurdod llawn. Cymeradwywyd y gyllideb derfynol ar gyfer 2024/25 gan yr Awdurdod Tân ac Achub yn ei gyfarfod ar 22 Ionawr 2024. Cadarnhaodd hyn ofyniad cyllideb refeniw net o £48.322m i'w ariannu gan yr awdurdodau lleol cyfansoddol.
- 8 Wrth bennu'r gyllideb, cymeradwyodd yr Aelodau amrywiaeth o fesurau anghyson er mwyn sicrhau cydbwysedd ariannol o fewn 2024/25 a oedd yn cynnwys defnyddio cronfeydd wrth gefn.
- 9 Cyflwynwyd y cynllun cyfalaf o £5.676m i'r grŵp gwaith Craffu cyllideb a'i gymeradwyo gan yr Awdurdod Tân ac Achub yn ei gyfarfod ar 22 Ionawr 2024. Cymeradwywyd y Strategaeth Gyfalaf ar gyfer y cyfnod Ebrill 2024 hyd Fawrth 2034 yn y Pwyllgor Archwilio ym Mawrth 2024 ac fe'i cadarnhawyd gan yr Awdurdod Tân ac Achub yn ei gyfarfod ar 15 Ebrill 2024.
- 10 Mae'r adroddiad monitro cyllideb hwn yn darparu gwybodaeth am sefyllfa drafft allbynnau gwariant refeniw a chyfalaf ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25.

GWYBODAETH

CYLLIDEB REFENIW

- 11 **Tâl:** Mae costau gweithwyr yn cynrychioli dros 70% o'r gwariant gros. Cyllideb staffio 2024/25 yw £35.430m ac mae'n cynnwys mesurau a gymerwyd wrth osod y gyllideb i gadw gwariant o fewn y ffigwr a gymeradwywyd. Fodd bynnag, nodwyd hefyd bryd hynny bod y trafodaethau cyflog cenedlaethol ar gyfer yr holl staff yn dal i fynd rhagddynt.
- 12 Roedd y broses gosod cyllideb yn cynnwys rhagdybiaeth y byddai dyfarniadau cyflog ar gyfer 2024/25 yn 4% i'r holl staff. Mae canlyniad dyfarniad cyflog Ebrill 2024 ar gyfer staff llywodraeth leol yn dal heb ei fodloni.
- 13 Cafodd dyfarniad cyflog y diffoddwyr tân ei setlo ym mis Mai 2024 a chadarnhawyd bod 4% wedi cael ei dderbyn o 1 Gorffennaf 2024 ymlaen. Mae newidiadau i strwythur ffi cadw RDS i'w gweithredu o 1 Ionawr 2025.

- 14 **Anghyflog:** Mae'r rhagolygon anghyflog yn ystyried costau hysbys ac unrhyw ostyngiadau mewn gwariant; fodd bynnag, mae ansicrwydd yn parhau oherwydd y rhagolwg economaidd cyffredinol, pwysau chwyddiant posibl, a heriau cadwyn gyflenwi sy'n codi o amgylchiadau byd-eang.
- 15 **Incwm:** Tra bod y rhan fwyaf o'r gwariant yn cael ei ariannu gan dreth yr awdurdodau cyfansoddol, mae incwm yn cael ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru ar gyfer gweithgareddau a ariennir gan grant, yn ogystal ag addaliadau gan gyrff eraill mewn perthynas â defnyddio ein hadeiladau. Yn ogystal, mae'r Awdurdod wedi elwa ar incwm ychwanegol o secondiadau ac ar grant untro gan Lywodraeth Cymru i gefnogi addysg o gwmpas y cyfyngiadau cyflymder 20 milltir yr awr yng Nghymru.
- 16 **Costau refeniw cyfalaf:** Mae costau cyllido cyfalaf yn cynnwys costau benthyca a thaliadau refeniw am ddefnyddio asedau cyfalaf. Rhagwelir y bydd y gyllideb hon yn tanwario oherwydd yr oedi wrth gwblhau prosiectau cyfalaf.

RHAGOLYGN ALLDRO REFENIW AR GYFER 2024/25

- 17 Ar yr adeg hon o fewn y flwyddyn ariannol, mae nifer o ansicrwydd a risgiau a allai effeithio ar berfformiad ariannol yr Awdurdod. Rhagwelir y gallai'r allbwn amrywio o £0m hyd at danwariant o £1.1m cyn trosglwyddiadau i gronfeydd wrth gefn penodedig. Fodd bynnag, yn seiliedig ar y gwariant hyd yma, mae'r rhagolwg refeniw blynyddol mwyaf tebygol fel ar 30 Medi 2024 wedi'i nodi isod ac mae'n dangos tanwariant o £0.628m.

	Cyllideb (£m)	Rhagolwg (£m)	Amrywiant (£m)	Amrywiant (%)
Gweithwyr	35.430	34.227	(1.203)	-3.40%
Eiddo	3.530	3.330	(0.200)	-5.66%
Cludiant	1.284	1.254	(0.030)	-2.36%
Cyfenwadau	6.597	6.584	(0.013)	-0.19%
Taliadau Trydydd Pari	0.363	0.363	0.000	0.00%
Cyllid Cyfalaf a Thaliadau	2.989	2.989	0.000	0.00%
Incwm	(0.946)	(1.052)	(0.106)	11.17%
Gronfeydd Wrth Gefn	(0.924)	0.000	0.924	-100.00%
Rhagolwg Alldro	48.322	47.695	(0.628)	-1.30%

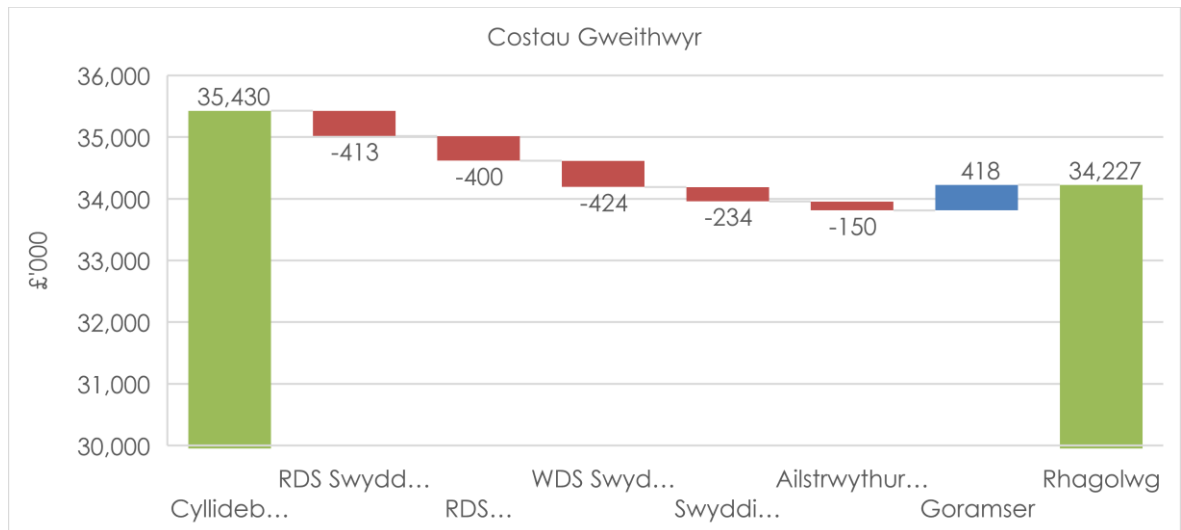
- 18 Mae ansicrwydd ynghylch costau 'Firelink', oherwydd her gyfreithiol genedlaethol sy'n mynd rhagddi. Os caiff yr her gyfreithiol ei phenderfynu o blaid y sector, bydd costau'r flwyddyn yn lleihau o £0.500m. Mae ansicrwydd pellach ynglŷn â'r angen am fenthyca ychwanegol a'r ailgyllido benthyciadau ddiwedd 2024 hyd ddechrau 2025, yn ogystal â'r opsiwn i gynyddu cronfeydd wrth gefn ar gyfer gwariant yn y dyfodol.

COSTAU GWEITHWYR

- 19 Mae costau cyflogon yn ffurfio elfen sylweddol o'r gyllideb (dros 70% o'r costau gros) ac yn cynnwys cyflogau, costau pensiwn, costau recriwtio a hyfforddi, a gwasanaethau i weithwyr, megis gwasanaethau iechyd galwedigaethol.
- 20 Mae camau'n parhau i gael eu cymryd i gynyddu nifer y diffoddwyr tân dyletswydd cadw (RDS) er mwyn mynd i'r afael â materion argaeledd a'u cynnal. Wrth osod y gyllideb ar gyfer 2024/25 roedd 474 o bersonél RDS ac fe wnaed darpariaeth bellach i gynyddu capasiti RDS o 30 arall ar gost o £0.413m. Roedd hyn yn adlewyrchu'r gwelliannau a wnaed dros y blynyddoedd diwethaf i gynyddu'r capasiti cadw ac i ddarparu'r clawr sydd ei angen yn fawr. Fodd bynnag, fel y gwelir o'r tabl isod, mae hyn wedi parhau i fod yn her sylweddol gyda niferoedd gwirioneddol yn gostwng islaw'r gyllideb wreiddiol yn y camau cynnar o'r flwyddyn ariannol. Yn ystod mis Medi 2024, yn dilyn recriwtio llwyddiannus, mae'r niferoedd wedi cynyddu ond mae tanwariant sylweddol yn y gyllideb yn cael ei brofi.

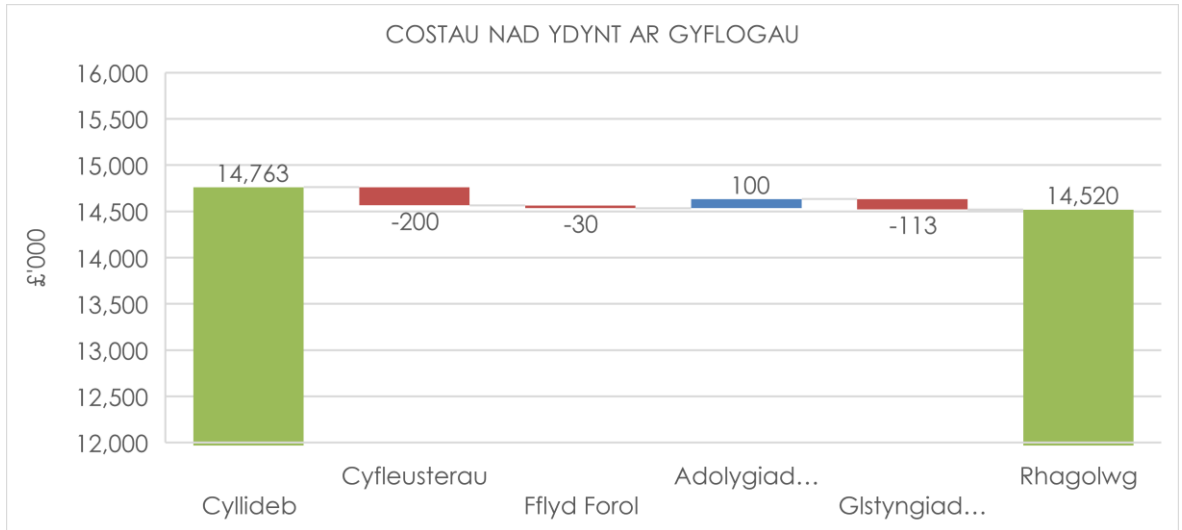
Dadansoddiad RDS	Cyllideb 2024/25	Ebr-24	Gorff-24	Med-24
Niferoedd Penodi	474	459	465	487
Cyfwertth 100%	378	365	367	385

- 21 Mae'r tanwariant yn y gyllideb staff RDS yn adlewyrchu'r anawsterau recriwtio a chadw staff a'r amrywiadau yn y tâl amrywiol, gan gynnwys ffioedd ymarferion, lwfansau hyfforddi a gweithgaredd.
- 22 O fewn y grŵp staff sy'n ymwneud â staff gweithredol amser llawn, bu nifer uwch na'r disgwyl o ymddeoliadau gan arwain at fylchau yn y gweithlu gweithredol. Mae camau recriwtio wedi'u cymryd i fynd i'r afael â'r diffyg hwn er bod tanwariant yn cael ei ragweld. Fodd bynnag, oherwydd yr angen i gynnal capasiti gweithredol a darparu hyfforddiant, bu'n angenrheidiol defnyddio goramser.
- 23 Mae'r anhawster i recriwtio i swyddi arbenigol o fewn yr adrannau corfforaethol wedi parhau yn ystod 2024/25 gyda thanwariant ar gyfer y flwyddyn lawn yn cael ei ragweld.
- 24 Mae'r adolygiad ac ailstrwythuro arfaethedig o'r adran diogelwch tân wedi'i ohirio tan 2025/26 er mwyn caniatáu i gapasiti o fewn y criwiau gweithredol gael ei asesu.
- 25 Rhagwelir y bydd y gwariant cyffredinol ar gyfer costau cyflogon yn £34.227m, sef tanwariant o £1.203m, gyda'r prif symudiadau i'w dadansoddi isod:

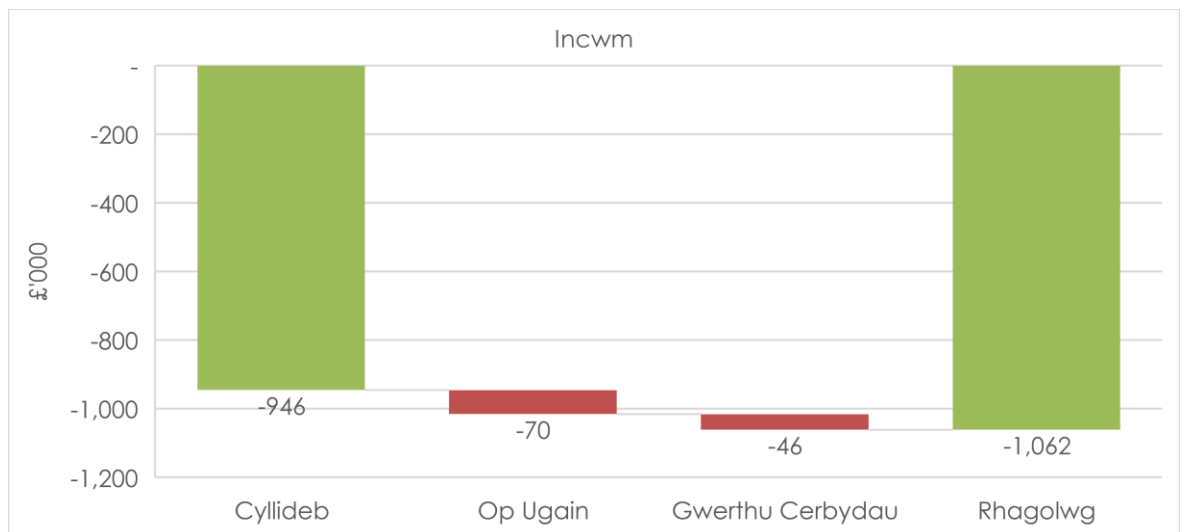
COSTAU NAD YDYNT AR GYFLOGAU

- 26 Mae'r gyllideb anghyflog sy'n cynnwys Ystadau, Trafnidiaeth, Cyflenwadau, Taliadau Trydydd Parti, a Chyllid a Thaliadau Cyfalaf, yn rhagweld tanwariant o £0.243m.
- 27 Gwelir y gwelliant mwyaf o fewn cyfleusterau lle mae costau ar gyfer cyfleustodau'n gostwng gan fod yr Awdurdod wedi elwa o amodau ffafriol yn y farchnad a chredydau a dderbyniwyd yn dilyn apeliadau llwyddiannus yn erbyn gwerthoedd trethi annomestig cenedlaethol.
- 28 Mae'r rhagolwg yn cynnwys arbedion unwaith gan fod gwaith arfaethedig sy'n gysylltiedig â'r fflyd forol wedi'i ohirio tan y flwyddyn nesaf. Mae'r gostyngiadau yn y rhagolwg TGCh yn cynnwys arbedion sy'n codi wrth adnewyddu contractau. Mae'r arbedion hyn wedi galluogi'r costau parhaus sy'n deillio o'r adolygiad diwylliannol allanol i gael eu talu o adnoddau ariannol presennol.
- 29 Mae costau cyfalaf a ragwelir ar hyn o bryd yn unol â'r gyllideb. Fodd bynnag, mae rhywfaint o lithriad o fewn y cynllun cyfalaf a fydd yn effeithio ar y sefyllfa alldro. Mae craffu parhaus ar y rhaglen gyfalaf yn ei le, i sicrhau bod cynlluniau'n cael eu cwblhau o fewn yr amserlenni angenrheidiol.
- 30 Mae gwariant anghyflog yn destun adolygiad parhaus gan ddeiliaid cyllidebau, i sicrhau bod y rhagolygon yn parhau i fod yn rhesymol ac i reoli costau anochel.

INCWM

- 31 Yn ogystal â'r dreth gan yr awdurdodau cyfansoddol, mae'r gyllideb hefyd yn cynnwys incwm disgwylidig o ffioedd, taliadau a grantiau, sy'n ymwneud yn bennaf â'r ad-daliadau am adeiladau a rennir ag endidau eraill a chytundebau lefel gwasanaeth gyda gwahanol sefydliadau.
- 32 Mae'r Awdurdod wedi derbyn incwm gan Lywodraeth Cymru i gefnogi darparu addysg i yrwyr sy'n mynd y tu hwnt i'r terfynau cyflymder 20mya a gyflwynwyd yn ddiweddar. Mae incwm ychwanegol hefyd wedi'i dderbyn yn dilyn gwerthu cerbydau
- 33 Mae'r incwm yn rhagori ar y gyllideb o £0.106m, fel y manylir isod:

RHAGLEN GYFALAF

- 34 Cymeradwyodd yr Awdurdod Tân raglen gyfalaf o £5.676m ym mis Ionawr 2024, y mae £1.1m ohono'n gyllid trosglwyddiad o flwyddyn ariannol 2023/24.
- 35 Oherwydd oedi parhaus, mae cyfanswm gwariant cyfalaf hyd yma wedi bod yn £0.581m, gyda'r rhagolwg ar gyfer diwedd y flwyddyn yn cael ei amcangyfrif i fod yn £4.403m.
- 36 O ystyried y llithriad cyfalaf, rhagwelir cais am gyllid trosglwyddiad yn gyfwerth â £1.379m. Rhoddir manylion pellach isod:

Enw/Disgrifiad y Prosiect	Cyllideb £'000	Costau £'000	Rhagolwg £'000	Trosglwyddiad £'000
Gweinydd TGCh a chyfarpar symudol	827		227	591
Tŵr hyfforddi	305	6	314	
Gwelliannau gorsaf	1,100	336	672	428
Gwaith cynaliadwyedd	469		470	
Gwellau cyfleusterau hyfforddi	300			300
Cerbydau Tân	426		533	
Cerbydau Ysgafn	166	161	165	
Cerbydau Ysgafn Arbenigol	632	66	572	60
Offer Gweithredol	290		290	
Offer Fflyd	50		50	
Trosglwyddiad Cyllid o 2023/24				
Cerbydau Tân	960		960	
Gwaith cynaliadwyedd	150	12	150	
Cyfanswm	5,676	581	4,403	1,379

- 37 Nodir yr arian a ragwelir ar gyfer gwariant cyfalaf isod:

	£m
Benthyca	3.676
Cronfeydd Wrth Gefn a Chlustnodwyd	0.727
Cyfanswm	4.403

Benthyca

- 38 Ariennir gwariant cyfalaf yn bennaf trwy fenthyca allanol. Yn y tymor byr mae'r Awdurdod yn defnyddio arian refeniw dros ben, a elwir yn benthyca mewnol.

- 39 Mae'r Awdurdod yn parhau i ddefnyddio benthycia mewnol. Mae hyn yn golygu nad yw'r benthycia cyfalaf sydd ei angen, fel y'i cyfrifwyd gan y Gofyniad Ariannu Cyfalaf (CFR), wedi'i ariannu'n llawn gyda dyled benthyciad allanol gan fod arian sy'n cefnogi cronfeydd wrth gefn, a llif arian yr Awdurdod wedi'i ddefnyddio fel ateb dros dro i ariannu gwariant cyfalaf a chynhyrchu arbedion refeniw. Fodd bynnag, wrth i'r arian wrth gefn gael ei ddefnyddio, bydd angen disodli'r benthycia mewnol gyda benthycia allanol. Roedd y benthyciad heb ei dalu fel ar 30 Medi 2024 yn £17.767m (£18.827m fel ar 31 Mawrth 2024). Rhagwelir benthycia pellach wrth i'r rhaglen gyfalaf fynd yn ei blaen.

DANGOSYDDION DARBODUS– Ch2 2024/25

- 40 Mae'r Awdurdod yn mesur ac yn rheoli ei wariant cyfalaf a'i fenthycia drwy gyfeirio at y dangosyddion canlynol. Mae bellach yn ofyniad o dan Gôd Darostyngol CIPFA bod y rhain yn cael eu hadrodd drwy gydol y flwyddyn ariannol. Cyfrifir y dangosyddion yn seiliedig ar y wybodaeth yn y Strategaeth Gyfalaf 2024/25, a gymeradwywyd gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ym mis Mawrth 2024.'

Gwariant Cyfalaf

- 41 Mae'r Awdurdod wedi ymgymryd â gwariant cyfalaf ac mae'n cynllunio gwariant cyfalaf fel y nodir isod:

	2023/24 gwirioneddol £m	2024/25 amcangyfrif £m	2025/26 cyllideb £m
Cynllun Gwariant Cyfalaf	2.182	4.403	6.424

- 42 Mae manylion pellach am y prosiectau cyfalaf hyd yma wedi'u cynnwys yn adra Rhaglen Gyfalaf yr adroddiad hwn.

Gofyniad Ariannu Cyfalaf

- 43 Mae swm cronol yr Awdurdod o gyllid dyled yn cael ei fesur gan y Gofyniad Ariannu Cyfalaf (CFR). Mae hyn yn cynyddu gyda gwariant cyfalaf a ariennir gan ddyled newydd ac yn lleihau gyda MRP a derbyniadau cyfalaf a ddefnyddir i ddisodli dyledion.

	2022/23 gwirioneddol £m	2023/24* gwirioneddol £m	2024/25 amcangyfrif £m	2025/26 amcangyfrif £m
Gofyniad Ariannu Cyfalaf	28.877	27.949	30.647	36.003

*Yn eithrio costau sy'n gysylltiedig â phrynu tir.

Dyled Gros a'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf

- 44 Canllawiau statudol yw bod dyled yn aros yn is na'r gofyniad cyllido cyfalaf, ac eithrio yn y tymor byr. Mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio ac yn disgwyl parhau i gydymffurfio â'r gofyniad hwn yn y tymor canolig fel y dangosir isod.

	2022/23 gwirioneddol £m	2023/24 gwirioneddol £m	2024/25 cyllideb £m	2025/26 cyllideb £m
Dyled (gan gynnwys Prydlesi Cyllid)	26.650	20.787	24.493	28.508
Gofyniad Ariannu Cyfalaf	28.877	27.949	30.647	36.003

GOBLYGIADAU IMPLICATIONS

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn cysylltu ag amcanion llesiant hirdymor GTAGC. Mae cyllid ar gyfer y Gwasanaeth o fudd i gymunedau Gogledd Cymru ac yn sicrhau bod digon o fuddsoddiad yn cael ei wneud mewn seilwaith i alluogi'r gwasanaeth i ddarparu ymatebion brys a gwaith atal ymhell i'r dyfodol.
Cyllideb	Mae'r gyllideb yn cael ei gosod bob blwyddyn yn unol â darpariaeth arfaethedig y gwasanaeth sy'n cynnwys ymateb brys a gwaith atal.
Cyfreithiol	Mae'n ofyniad cyfreithiol bod yr Awdurdod yn cynhyrchu'r Datganiad Cyfrifon yn unol â'r safonau penodedig.
Staffio	Mae rheolaeth ariannol effeithiol yn cefnogi strategaeth hirdymor y gweithlu i sicrhau bod yr Awdurdod yn gallu cyflawni ei gyfrifoldebau.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/y Gymraeg	Dim
Risgiau	Caiff incwm a gwariant eu monitro'n ofalus i sicrhau bod gwiriadau o'r gyllideb a gymeradwywyd yn cael eu nodi a'u hysbysu'n briodol i'r Aelodau.